

ANALIZA TURISMULUI CULTURAL CU VALENȚE RUSTICE DIN JUDEȚUL BOTOȘANI ÎN CONTEXT TRANSFRONTALIER

Dr., lect. univ., Pavel STANCIU

Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava

Adresa: Strada Universității 13, Suceava 720229, România

Telefon: + 40230 216 147; web site: www.usv.ro

Abstract

The world of the village has a special place in national tourism, in the sense that here is the largest part of the traditions and customs that individualize us as a nation. The church and folk culture are essential elements of the concept of tourism with native rustic valences (synonymous in conceptual terms with rural tourism, but present in the urban space).

From this point of view, the current territory of Botosani County was blessed by God with a rich cultural background of rustic fact, which can and must be valorized by tourism. Also, this region has been a source of inspiration (muse) for many generations of culture people (scholars, poets, artists, actors, painters, musicians, etc.) of the Romanian people such as Nicolae Iorga, Mihai Eminescu, George Enescu, Grigore Antipa, or Patriarch Teoctist.

This extraordinarily rich (condensed) area from the perspective of cultural heritage needs to be exploited in a distinct tourist aspect, but especially by including it in integrated cross-border routes that include specific features from the Prutul de Sus Euroregion.

Key words: *national tourism, church and folk culture*

JEL CLASSIFICATION: R10

Introducere

În activitatea culturală a unui popor un rol important îl joacă spațiul rural și valorile imateriale locale. Satele sunt importante centre culturale (păstrarea tradițiilor, datinilor, arta meșteșugurilor, centre istorice etc.) care au o vastă cultură tradițională și un mod de viață care are la bază valori tradiționale. Odată cu dezvoltarea societății actuale și cumulat cu tendința globalizării accentuate, tot mai frecvent, putem vorbi de o interferență spațio-temporală rural - urban.

Rațiunea de a fi a ruralului, a satului a fost și este legată de valorificarea resurselor naționale. Chiar dacă în prezent se modifică structura socio-ocupatională a mediului rural, agricultura alcătuiește totuși, în continuare, elementul specific vieții rurale (Mărginean, p.1).

Cultura și civilizația tradițională reprezintă identitatea noastră ca popor prin intermediul căreia ne diferențiem de celelalte popoare. “Teritoriul României prezintă: o mare varietate de valori cultural-istorice – arta populară, etnografie, folclor, tradiții, vestigii istorice – un cadru natural armonios îmbinat, cu un fond peisagistic variat și pitoresc. Toate acestea sunt valențe ale turismului rural românesc în general” (Nistoreanu, 1999,p.23)

În România, lumea satului legată de istoria neamului, împânzită cu biserici, mănăstiri și monumente de arhitectură, oameni care încă mai păstrează un mod de viață autentic constituie în sine un patrimoniu cultural ce datează de sute ani. Satul românesc, îmbinat cu o natură liniștită și plină de pace, constituie un potențial turistic rural cu caracter cultural-istoric variat format în general de tradiții și obiceiuri populare, folclor, port popular, sărbătorile satului, hramuri, muzee cu tematică tradițională, case memoriale, conace, cetăți etc.

Societatea rurală românească este cunoscută ca fiind păstrătoare a unui bogat etnofolclor, astfel ea devenind de neconfundat cu societatea din mediul urban. Faptul că există deosebiri în organizarea societății și a activităților economice și chiar o oarecare diferență în raportarea la spațiu, timp și mediu, face ca spațiul rural și produsele turistice rurale să fie unice.

Societate rurală este bazată în primul rând pe acțiuni colective, pe când cea urbană este asociativă, la sat se va întâlni o diviziune scăzută a muncii pe când la oraș diviziunea muncii este

accentuată, se constată că la sat predomină localnicii pe când la oraș se găsesc membrii din diferite comunități.

Indiferent de natura lor, atât societățile rurale cât și cele urbane îndeplinesc și anumite funcții în calitate de comunități umane: în plan social este vorba de procesele de socializare și integrare, participare socială a oamenilor, exercitarea unui anumit control asupra comportamentelor umane, constituirea unei vieți publice specifice; în plan economic, așezările umane permit desfășurarea unei activități lucrative comune printr-o anumită organizarea a relațiilor de producție; în plan cultural: constituirea și transmiterea unor modele culturale, a unor stiluri de viață specifice etc.

De altfel, numai prin prisma unor criterii cum ar fi dotările tehnice, economice sau legate de infrastructură se poate vorbi despre o inferioritate a ruralului față de urban. Dacă ar fi să luăm în considerare alte criterii, cum ar fi calitatea mediului, se constată o superioritate a ruralului față de urban care adesea prin poluare conferă condiții de viață inferioare populației de la oraș. Zonele ultracentrale de la sat duc cu gândul la oraș în timp ce periferiile marilor orașe amintesc de stilul de viață rural dezrădăcinat.

Perspectivă de valorificare a turismului cultural cu valențe rustice din zona Botoșani

Meleagurile botoșănene au fost intens locuite încă din cele mai vechi timpuri până astăzi de oameni harnici ce au creat și păstrat valori etnografice deosebite și distincte de zonele alăturate în domeniul arhitecturii populare, a portului, țesăturilor, ceramicii, în mod original. Portul popular este caracterizat prin simplitate și eleganță. Meșteșuguri tradiționale – singurele care s-au păstrat sunt țesutul și olăritul. Piesele țesute sunt în special scoarțele și lăicerele.

Astăzi, olăritul se practică în foarte puține locuri, doar în spiritual tradițiilor. Meșteri olari se mai găsesc în localitățile Cătămărăști Deal și Mihăileni. Acestea folosesc în deosebi culorile galben, verde, brun cu diferite decorațiuni. Obiceiul încondeierii ouălor se mai păstrează doar în localitatea Rogojești. Obiceiurile care sunt păstrate în majoritatea localităților din județ sunt obiceiurile de iarnă, colindele, uratul, jocurile de căiuți, urși, măștile. Cea mai cunoscută zonă folclorică din județ este compusă din comunele Tudora și Vorona. În Vorona s-a născut cel mai cunoscut creator de măști populare din țară – Gheorghe Țugui.

Festivaluri cu valențe rurale care au loc în decursul anului în localități din județul Botoșani sunt:

a. *Festivalul folcloric „Serbările pădurii”* – are loc la 8 septembrie în Vorona este o manifestare cultural-artistică de amploare. Se poartă costume naționale cu ocazia dansurilor și a horei populare; paradă de măști populare, creație a maestrului popular din localitate, Gheorghe Țugui. Sunt organizate spectacole în aer liber. La mănăstire, situată într-un cadru deosebit de pitoresc (pădure, lac, gorunul lui Cuza Vodă), este hram cu o participare numeroasă. La acest festival sunt prezente an de an formații și interpreți din România, Ucraina și Republica Moldova.

b. *Festivalul datinilor și obiceiurilor de iarnă* – se desfășoară între 16 – 18 decembrie în Botoșani, Corni, Tudora, Dorohoi, Vârful Câmpului. Acest festival are rolul de valorificare scenică a repertoriului formațiilor artistice. La festival sunt prezentate obiceiurile specifice zonei.

c. *Festivalul folcloric „Laleaua pestriță”* – are loc în a doua jumătate a lunii mai, în comuna Vârful Câmpului. Atunci se organizează un spectacol folcloric în aer liber și o paradă a portului popular. Obiectivul festivalului este promovarea repertoriului specific zonei, lansarea tinerelor talente și încurajarea activității artistice prin cămine culturale.

d. *Festivalul folcloric „Holda de aur”* are loc în perioada de iunie – iulie în Tudora. Acest festival promovează talentele interpretative, prin crearea unui cadru de manifestare artistic pentru formațiile de amatori.

e. *Festivalul folcloric „Hora de la Flămânzi”* se desfășoară în luna august în Flămânzi. În festival, sunt prezentate, dansuri și cântece populare specifice zonei. Se poartă costume naționale, cântă formațiile de amatori. Sunt promovate, cu prioritate, tinerele talente.

f. *Festivalul folcloric al cântului moldovenesc „Satule, mândră grădină”* - are loc în a doua jumătate a lunii mai la Bucecea. Prin intermediul acestui festival se promovează talentele interpretative: instrumentiști și soliști vocali.

g. „*Moștenite din bătrâni*” - Festival al cântecului și dansului popular pentru elevi, se desfășoară între 24–26 mai în Vorona. Acest festival promovează talentele interpretative, precum și autenticitatea portului popular. Tot atunci se organizează și expoziții tematice și mici spectacole cultural-artistice conexe.

h. *Festivalul județean al fanfarelor* are loc în a doua decadă a lunii iunie, la Botoșani. acest festival are rolul de a valorifica repertoriul autentic specific fanfarelor românești, prin prezentarea de spectacole în aer liber (*Strategia de dezvoltare socio-economică a județului Botoșani 2014-2020*).

i. *Festivalul-concurs internațional de muzică populară “Mugurelul”* - se desfășoară în perioada 18-19 iunie la Dorohoi.

Județul Botoșani a fost și va rămâne în continuare un element important în cultura românească fiind în același timp și central al culturii românești. Viața culturală a județului are la bază cele mari patru genii pe care Botoșani le-a dat culturii românești: Mihai Eminescu (n. Botoșani 1850 - 1889), George Enescu (n. Liveni 1881 - 1955), Nicolae Iorga (n. Botoșani 1871 - 1940) și Ștefan Luchian (n. Ștefănești 1868 - 1916). “Pe lângă Mihai Eminescu, George Enescu, Nicolae Iorga, Ștefan Luchian, un număr impresionant de scriitori, artiști plastici, naturaliști, matematicieni, filosofi, medici, critici, publiciști s-au născut sau au trăit în acest colțal României, în județul binemeritat numit “al geniilor” - județul Botoșani” (<http://www.comunebotosani.ro/stiri.php?id=47>).

Printre aceștia cei mai importanți sunt: Grigore Antipa (n. 27 noiembrie 1867, Botoșani - d. 9 martie 1944, București, biolog, zoolog, ecolog, oceanolog și profesor universitar), Octav Băncilă (n. 4 februarie 1872 Botoșani - d. 3 aprilie 1944, pictor realist și activist politic de stânga), Leon Dănăilă (n. 1 iunie 1933, Darabani, academician neurochirurg), Cleopa Ilie născut cu numele de Constantin Ilie (n. 10 aprilie 1912, comuna Sulița, județul Botoșani - d. 2 decembrie 1998, Mănăstirea Sihăstria a fost arhimandrit și starețla Mănăstirea Sihăstria, fiind un renumit trăitor al credinței ortodoxe), Patriarhul Teoctist pe numele Toader Arăpașu (n. 7 februarie 1915, Tocileni, județul Botoșani - d. 30 iulie 2007, București, a fost patriarh al Bisericii Ortodoxe Române între anii 1986-2007) etc.

Dat fiind numărul mare de personalități oferite de județ, aici există și un număr mare de case memoriale – edificii culturale. Cele mai importante sunt:

a. *Casa memorială Mihai Eminescu* – pentru cei mai mulți dintre turiștii Botoșani este asociat cu poetul Mihai Eminescu. Înființat în anul 1992, Memorialul Ipotești – Centrul Național de Studii Mihai Eminescu cuprinde mai multe obiective de interes național: Casa memorială, Biserica familiei Eminovici, Biserica satului, Casa țărănească de epocă, Biblioteca națională de poezie Mihai Eminescu. Memorialul dispune de un bogat patrimoniu muzeal și cultural (mobilier, porțelanuri, cristaluri, linguriță de argint cu monograma mamei poetului, vechi obiecte specifice gospodăriilor țărănești). Tot aici se găsește și bustul din bronz al poetului sculptat de Gheorghe Anghel. De asemenea, turiștii pot vizita “Lacul codrilor albastru” loc de inspirație și meditație pentru poet.

b. *Casa memorială George Enescu* – localizată în Liveni, astăzi comuna George Enescu, este casa în care s-a născut și a copilărit cel mai important muzician român. Casa modestă cu livadă adăpostește pianina la care muzicianul a început să cânte, desene, încercări musicale, obiecte care i-au aparținut, toate aceste redând trecerea muzicianului.

c. *Casa memorială Nicolae Iorga* – situată în Botoșani este locul în care se păstrează un important număr de piese cu valoare patrimonială, legate de personalitatea ilustrului istoric Nicolae Iorga. Fotografii originale ale familiei acestuia, ale lui Nicolae Iorga în diferite momente ale vieții sale, diplome de Doctor. Honoris Causa primite din partea unor celebre instituții de învățământ din Europa (Sorbona, Cambridge, Roma) și un mare număr de cărți scrise de Nicolae Iorga, multe în ediții princeps, precum și ziare și reviste pe care le-a editat și îndrumat conturează dimensiunea extraordinară a uneia dintre cele mai mari personalități ale culturii românești și universale.

Județul Botoșani dispune și de un număr important de muzee cu vocație culturală tradițional-rustică printre acestea cele mai mari și mai importante sunt:

a. *Muzeul de Etnografie Botoșani* - clădirea este un valoros monument de arhitectură datând de la sfârșitul secolului al XVIII și reprezentând casa lui Manolache Iorga, străbunicul marelui istoric Nicolae Iorga. Din patrimoniul muzeului fac parte peste 3000 de piese, cele prezentate publicului fiind reprezentative pentru: arhitectura populară, ocupațiile locuitorilor din zonă, tradiții și meșteșuguri, ceramică, piese de mobilier, port popular, țesături, accesorii pentru diverse obiceiuri de Crăciun și de Anul Nou, din zona județului Botoșani (http://www.muzeubt.ro/12_muz_etn.html).

b. *Muzeele de istorie din Botoșani și Săveni* dețin un extrem de bogat patrimoniu de piese neolitice, ilustrative pentru cultura Cucuteni, în al cărei areal a fost cuprins, pe deplin și teritoriul de astăzi al județului. La sfârșitul anului 1977 a avut loc deschiderea expoziției de bază a Secției de istorie a muzeului din Botoșani, cuprinzând arheologie (piese paleolitice de la Ripiceni, Mitoc, Crasnaleuca, vase cucuteniene de la Trușești, Drăgușeni, ceramică și podoabe dacice de la Stâncești, Strahotin, și din secolele IV - V de la Mihălășeni, Tocileni), numismatica (monede romane, tezaure monetare din epoca medievală), istorie (documente, hărți, arme, peceti, obiecte de podoabă din aur și argint din epoca medievală, precum și documente, costume de epocă, instrumente de măsură, instrumente muzicale, fotografii originale, ilustrate de epocă și obiecte aparținând unor personalități botoșănești din epoca modernă și contemporană).

c. *Galeriile de Artă "Ștefan Luchian"* - reprezintă Secția de Artă a Muzeului Județean. Aici este valorificat patrimoniul artistic botoșănean, patrimoniu ce cuprinde lucrările artiștilor plastici Ștefan Luchian, Octav Băncilă, precum și a numeroși artiști plastici contemporani, lucrările unor renumiți graficieni printre care ale Ligiei Macovei, cea mai bună ilustratoare a poeziilor lui Mihai Eminescu, sculpturile semnate de Iulia Onilă și Dan Covataru sau tapițeriile create de Cela Neamțu, Aspazia Burduja și Ileana Balotă;

d. Un obiectiv foarte important pentru turismul cultural din Botoșani este *Teatrul Mihai Eminescu*. Teatrul a avut la Botoșani o soartă privilegiată. Primul spectacol a fost oferit de trupa lui Costache Caragiale în octombrie 1838. În acea vreme Botoșaniul era unicul oraș din cele 3 Țări Românești în care se vorbea românește pe scenă. În 1857 - 1858 teatrul are deja o trupă proprie. Astăzi, Teatrul "Mihai Eminescu", înființat în 1914, are o influență benefică asupra vieții oricărui botoșănean.

e. *Teatrul de Păpuși "Vasilache"* – Botoșani, trupa de actori păpușari botoșăneni, deosebit de apreciată atât în țară cât și în străinătate (laureată a Festivalului Internațional de Păpuși de la Silistra - Bulgaria în luna iunie 2001) a adoptat o manieră originală de prezentare a spectacolelor în cadrul manifestărilor publice organizate tot mai des la Botoșani. Reprezentațiile actorilor păpușari botoșăneni reprezintă o încântare pentru cei mai devotați spectatori: copiii. Odată la doi ani se organizează Gala Internațională a Recitalurilor Păpușerești, care prilejuiește întâlnirea la Botoșani a celor mai prestigioase colective de actori păpușari atât din țară și străinătate (<http://www.teatrulvasilache.ro/despre.html>).

Analiza SWOT a turismului cultural cu valențe rustice din județul Botoșani

Pentru o valorificare eficientă a potențialului turistic de care dispune zona Botoșani este necesară efectuarea unor analize amănunțite a modului de valorificare a resurselor existente, evidențiere a potențialelor oportunități și amenințări de care trebuie să se țină cont în elaborarea unui plan de marketing potrivit în domeniul turismului cultural-rural. În vederea identificării acestor oportunități și amenințări vom reliefa punctele slabe, punctele tari, oportunitățile și riscurile (analiza SWOT) specifice zonei.

Puncte tari:

- Multitudinea edificiilor religioase care au o puternică amprentă a trecutului;
- Potențialul turistic rural, zone etnofolclorice bogate (ex: Vorona);
- Zonă cu pregnant caracter cultural (personalități precum Mihai Eminescu, Goerge Enescu etc.);

- Regiunea beneficiază de numeroase monumente istorice de importanță națională;
- Ofertă culturală diversificată: festivaluri, spectacole de teatru, concerte, expoziții, tradiții și obiceiuri specifice zonei, caracteristice fiecărui anotimp constituie pentru orice persoana un interes deosebit;
- Existența unui tezaur etnografic și folcloric de mare originalitate;
- Posibilitatea practicării turismului itinerant;
- Poluarea redusă în majoritatea zonelor rurale;
- Oferta gastronomică extreme de variată, cu meniuri bogate, de la preparate culinare tradiționale până la specialități din toate zonele geografice ale țării, chiar ale lumii, care să satisfacă aproape orice gust.

Puncte slabe:

- Există un număr restrâns de structuri de primire turistică;
- Baza tehnico-materială nu este adaptată pentru toate tipurile de turiști, ea adresându-se în general turismului de afaceri sau turiștilor de week-end;
- Nivelul redus al indicelui de utilizare a capacității de cazare;
- Număr redus de turiști mai ales (străini) care vizitează zona;
- Lipsa indicatoarelor care să presemnalizeze obiectivele și traseele turistice;
- Activități de marketing și management turistic al zonei insuficiente, lipsa unei rețele de puncte de informare pentru turiști;
- Insuficienta punere în valoare a monumentelor istorice;
- Competiție puternică, există oferte pentru destinațiile turistice externe la prețuri asemănătoare și condiții mult mai bune;
- Lipsa mijloacelor informaționale: reviste de specialitate, pliante, broșuri, fluturași care să asigure promovarea corespunzătoare a potențialului turistic local;
- Insuficiența materialelor promoționale și a unor programe de marketing corespunzătoare, în cadrul întreprinderilor de turism din zonă în vederea promovării itinerariilor de agrement, includerea în itinerarii a zonelor turistice cunoscute învecinate;
- Insuficienta valorificare a patrimoniului specific turistic (lipsa bazelor sportive moderne, insuficiența abordare a aspectelor legate de agrement, căi de acces etc.);
- Infrastructura de transport neadaptată la standardele europene;
- Infrastructura de utilități (apă, canalizare, management al deșeurilor) neadaptată în zonele rurale;
- Nivelul de trai modest al majorității locuitorilor din județul Botoșani influențează negativ dezvoltarea turismului.

Oportunități:

- Implementare de proiecte de infrastructură turistică de către administrația locală;
- Valorificarea brandului “Mihai Eminescu” prin atragerea de turiști atât din alte zone ale țării cât și turiști străini;
- Tradițiile și obiceiurile specifice moldovenești pot constitui un element de atracție pentru turiștii internaționali, îndeobște pentru cei din Republica Moldova și Ucraina;
- Accesarea de fonduri europene pentru restaurarea/renovarea/reabilitarea obiectivelor turistice cu caracter cultural-istoric și promovarea acestora;
- Oportunități de finanțare a turismului transfrontalier din fonduri publice/europene;
- Interes internațional pentru practicarea turismului cultural, turismului rural, ecoturismului și/sau agroturismului;
- Acțiuni de marketing care să urmărească creșterea numărului de turiști interesați de practicarea diverselor forme de turism cultural;

Amenințări:

- Degradarea patrimoniului arhitectural și cultura rustic prin migrarea populației de la sat la oraș sau în alte țări;
- Pierderea autenticității și specificului local;
- Resurse financiare insuficiente alocate dezvoltării/modernizării unităților de primire turistică;
- Imaginea nefavorabilă a României, dar și a județului, în comparație cu alte destinații.

Din analiza SWOT detaliată anterior se observă că potențial turistic în zonă există, este chiar variat, putând fi valorificat în funcție de categoria de turiști. Însă în lipsa unui plan concret de marketing și management turistic, potențialul existent nu este valorificat la întreaga sa capacitate. Astfel zona poate fi exploatată corespunzător în condițiile elaborării unui plan eficient de dezvoltare durabilă, recurgându-se la o promovare intensă a zonei.

Parteneriate transfrontaliere RO- MD-UA

Euro Regiunea Prutul de Sus (județul Botoșani, Cernăuți – Ucraina și Nordul Republicii Moldova) are un mare potențial ca și centru european de turism. Separată de Vestul Europei prin impresionantul lanț Carpat, o mare parte a Regiunii este încă neexplorată și necunoscută pentru turiștii străini (*Strategia de dezvoltare socio-economică a județului Botoșani*).

Județul Botoșani fiind învecinat la est cu Republica Moldova și la Nord cu Ucraina dispune de mai multe puncte de trecere a frontierei: Rădăuți-Prut (România) – Lipcani (Republica Moldova), Punctul de Trecere a Frontierei Stânca, Punctul de trece Dorohoi (Racovăț) (RO) - Diakivți (Herța) (UA), poate fi pentru România o oportunitate de dezvoltare a turismului. Din acest punct de vedere zona Nord-Est beneficiază de un avantaj astfel încât se pot încheia diverse parteneriate între România, Republica Moldova și Ucraina care pot influența în mod pozitiv turismul din aceste trei țări.

Extinderea Uniunii Europene prin includerea României ca stat membru a creat o nouă situație în relațiile dintre România, Ucraina și Republica Moldova. Granița dintre cele trei state a devenit în 2007 graniță externă a UE, fapt ce creează atât provocări cât și oportunități pentru zona de graniță, în ceea ce privește dezvoltarea economică, probleme de mediu sau activități de tip “people to people” (Programul operațional comun România-Ucraina-Republica Moldova, p.12).

Pentru ca aceste parteneriate să fie eficiente este necesar ca programele în care aceste țări sunt partenere să aibă un obiectiv comun iar fiecare dintre aceste țări să demareze acțiuni pentru a îndeplini obiectivele.

Unul dintre sectoarele demne de menționat ca având un potențial de dezvoltare considerabil în cadrul acestor parteneriate transfrontaliere este sectorul turismului. Patrimoniul cultural și istoric și totodată zonele rurale nepoluante prezintă oportunități deosebite pentru dezvoltarea turismului. Principalele zone ce fac obiectul acestor parteneriate în domeniul turismului sunt reprezentate de peisaje naturale precum zona Bucovinei, mănăstiri pictate, monumente arhitecturale, rezervații naturale, festivaluri, evenimente tradiționale, târguri etc.

Aceste parteneriate transfrontaliere au menirea de a contribui la dezvoltarea infrastructurii turistice prin îmbunătățirea calității serviciilor de cazare și alimentație și elaborarea unui plan comun de marketing.

În ultimul timp, zonele rurale au cunoscut o oarecare dezvoltare datorită tradițiilor bogate, produselor ecologice și mediului nepoluat, aceste elemente atrăgând turiști dornici de a petrece o vacanță în natură și de a redescoperi trecutul. Turismul cultural, turismul rural și turismul tematic (sporturi de iarnă, drumul vinului etc.) sau activități precum asta meșteșugărească, producția bazată pe tradiții locale, utilizarea aceluiași brand pentru anumite produse (de exemplu pentru produse din patrimoniul cultural) ar putea constitui oportunități pentru cooperarea între Întreprinderile Mici și Mijlocii de pe fiecare parte a granițelor.

În acest sens, sprijinul acordat sectorului turismului prin aceste parteneriate transfrontaliere este privit ca un element de bază, deoarece se confruntă cu probleme similare atât în ceea ce privește provocările prezente cât și referitor la potențialul turistic neexploatat care poate genera dezvoltarea turismului local pe baza unor acțiuni intensificate mai ales în domeniul turismului cultural și ecoturismului.

CONCLUZII

Așa cum am evidențiat anterior, potențialul turistic din zona Botoșani este insuficient valorificat, asta din cauza inexistenței unei promovări adecvate. Deși județul a dat nume importante pentru cultura românească și este un important centru al culturii românești, județul nu atrage un număr suficient de turiști. Este esențială elaborarea unui plan adecvat de marketing și conceperea unor trasee turistice cu tematică variată (de la trasee turistice cu tematică culturală la trasee turistice cu temă religioasă). De asemenea, zona are potențial pentru practicarea turismului itinerant.

Ca elemente ce pot fi luate în considerare în elaborarea unui plan de dezvoltare a turismului se pot număra: informarea potențialilor turiști despre posibilitatea practicării turismului itinerant, cultural, sportiv, de vânătoare sau de pescuit; extinderea canalelor de informare și elaborarea unor materiale promoționale și informative, consolidarea unor programe cu privire la îmbunătățirea căilor de acces în zonă etc.

Zona Botoșani recunoscută pentru bogăția patrimoniului cultural național și prin frumusețea peisajelor colinare și de câmpie se recomandă ca fiind o arie interesantă pentru toți iubitorii de artă, cultură și tradiții specifice zonelor rurale pentru cei dornici să descopere istoria și varietatea obiectivelor turistice existente.

Atunci când vine vorba despre județul Botoșani, din punct de vedere turistic este ușor de observat că acesta zonă este neatractivă pe plan național și practic necunoscută turiștilor străini. Fiind învecinat cu alte două zone importante (Bucovina și Iași - centrul regional, administrativ și istoric al Moldovei) Botoșaniul este pus în penumbră de către valoarea celor două branduri turistice anterior menționate. Deși Botoșaniul este automat asociat cu personalități precum Mihai Eminescu și/sau George Enescu – nume importante în cultura românească; prea puțini turiști cunosc însă adevăratul potențial turistic al zonei.

Bucovina este asociată fără doar și poate cu mănăstirile pictate din zonă - Voroneț (albastrul de Voroneț), Putna, Sucevița, Moldovița, Dragomirna etc. dar și cu minunatele peisaje, mâncarea tradițională, ospitalitatea oamenilor, cultură și istoria acestor meleaguri (ex: domnitorul Ștefan cel Mare).

Iașiul este fără îndoială un centru cultural și istoric – fiind împânzit de numeroase monumente, muzee, biserici și mănăstiri, acesta fiind și unul dintre mai vechi orașe din România. Cu toate acestea, puțini sunt cei care știu că și Botoșaniul dispune de toate aceste elemente și pune la dispoziția vizitatorilor un potențial turistic comparabil.

Trebuie căutate cauzele pentru care zona Botoșani a ajuns într-o astfel de situație și este aproape necunoscut de către turiști deși dispune de un imens potențial turistic. În primul rând insuficiența promovare și lipsa unui program de marketing are un efect negativ asupra turismului local, nefiind promovată este necunoscută și astfel nu suscită interes. În al doilea rând, dezinteresul manifestat de autorități care nu se implică în programe de dezvoltare a turismului, de îmbunătățire a infrastructurii și de valorificare a potențialului turistic, și, nu în ultimul rând starea deplorabilă a căilor de acces care ar trebui să înlesnească, pătrunderea turiștilor în teritoriu.

Așadar, fie că vorbim de turismul cultural, ecumenic, rural, ecologic sau orice alt fel, în Botoșani niciunul nu este exploatat corespunzător, iar întregul județ are pierdut din cauza acestui fapt.

Nu în ultimul rând, turismul cultural, grefat pe edificii religioase (biserici, mănăstiri), tradiții din spațiul rural și bogatul patrimoniu cultural-artistic poate constitui un potențial vector transfrontalier de dezvoltare a celor trei țări, în egală măsură, prin crearea unor trasee comune sprijinite de parteneriate comune RO-MD-UA (România, Republica Moldova și Ucraina).

Este necesar a se încheia parteneriate ce au drept scop îmbunătățirea infrastructurii de transport și inserției în aceste zone, atât rutier, feroviar și cât și naval (pe râul Prut), parteneriate ce au în vedere protejarea mediului înconjurător și conservarea biodiversității, programe ce urmăresc îmbunătățirea calității serviciilor turistice și în același timp care încurajează micii întreprinzători să deschidă și/sau să dezvolte micile afaceri din sfera turismului.

Pentru ca aceste parteneriate să fie eficiente, indiferent de obiectul lor, fiecare dintre aceste țări trebuie să contribuie în mod activ pentru îndeplinirea obiectivelor. Toate aceste obiective trebuie să aibă în vedere promovarea unei economii durabile și dezvoltarea socială în zonele de graniță, rezolvarea unor probleme comune și asigurarea unor granițe eficiente și securizate.

BIBLIOGRAFIE

- [8] Mărginean, I., *Comunitățile urbane și rurale*, <http://documents.tips/documents/comunitatile-urbane-si-rurale.html>, p.1.
- [9] Nistoreanu, P., *Turismul rural – O afacere mică cu perspective mari*, Editura Didactică și Pedagogică RA, București, 1999.
- [10] *Programul operațional comun România-Ucraina-Republica Moldova*, http://www.tccfr.ro/legislatie/programu_operational_comun_ro.pdf, p. 12.
- [11] ***, *Strategia de dezvoltare socio-economică a județului Botoșani 2014-2020*, http://www.cjbotosani.ro/files/h0_43_27.03.2014.pdf.
- [12] ***, *Personalități care s-au născut sau au trăit în orașele și comunele județului Botoșani*, <http://www.comunebotosani.ro/stiri.php?id=47>.
- [13] http://www.muzeubt.ro/12_muz_etn.html.
- [14] <http://www.teatrulvasilache.ro/despre.html>.